

Mechelen / 14 09 2021

Bijkomend onderzoek naar zware metalen rond Umicore in Hoboken afgerond: risicogrenswaarde in bodem bijna nergens overschreden, maar bestaande hygiënemaatregelen blijven van kracht

De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) onderzocht in een recente studie de aanwezigheid van lood in de bodem op locaties binnen een straal van één kilometer rondom de vestiging van Umicore in Hoboken. Deze studie kwam er nadat er in het voorjaar van 2020 verhoogde bloedwaarden gemeten werden bij kinderen die in de buurt van de fabriek wonen.

De focus van de bijkomende studie lag op kwetsbare doelgroepen. In deze opvolgingsstudie werden ook de reeds bestaande aanbevelingen onder de loep genomen.

De resultaten bevestigen de lokale problematiek met verhoogde aanwezigheid van zware metalen in de bodem, maar op slechts 2 locaties (of 5 van de 99 bodemanalyses) wordt de risicogrenswaarde overschreden. De OVAM start voor deze locaties een begeleidingstraject om de mogelijke risico's verder in kaart te brengen. Op de overige onderzochte locaties wordt de risicogrenswaarde niet overschreden, maar blijft het aangewezen om de bestaande hygiënemaatregelen die door de gezondheidsinstanties werden geformuleerd op te volgen.

Aanleiding voor de studie

De lood in bloedwaarden bij kinderen uit de buurt worden op regelmatige wijze opgevolgd in opdracht van het Agentschap Zorg en Gezondheid. In de eerste helft van 2020 bleken de gemeten bloedwaarden bij kinderen in de nabije omgeving van Umicore onverwacht sterk gestegen, van gemiddeld 3,37 microgram per deciliter in het najaar van 2019 naar 6,01 microgram per deciliter. In het rapport "[Onderzoek verhoogde lood-in-bloedwaarden in Moretusburg-Hertogvelden te Hoboken - voorjaar 2020](#)" van 16 december 2020 werden de mogelijke oorzaken van deze toename besproken, namelijk:

- Een hoge piek aan uitstoot uit het bedrijf in de maand februari 2020, onder andere door extreme weersomstandigheden, zoals hoge windsnelheden, meer dan gemiddeld richting wijk en droogte, in de periode voorafgaand aan de bloedafname
- de langere verblijftijd van kinderen door de lockdown ten gevolge van de COVID-19 pandemie;

Verschillende branden in de voorbije jaren bij Umicore hebben mogelijk ook geleid tot een opeenstapeling van verontreiniging in de toplaag van de bodem.

Daarnaast ontving de OVAM meerdere vragen uit de wijken in verband met jonge kinderen (tot 12 jaar), die gevoeliger zijn voor de opname van zware metalen via bodemverontreiniging, en in het bijzonder voor lood.

Nieuw onderzoek

Om aan die vragen tegemoet te komen, heeft de OVAM een nieuw onderzoek laten uitvoeren, op locaties waar meerdere jonge kinderen samen aanwezig kunnen zijn, zoals kinderdagverblijven, kleuter- en lagere scholen, onverharde speelpleintjes en eventueel andere locaties zoals terreinen van jeugdbewegingen, sportcomplexen etc. binnen één kilometer rondom de fabriek. Ook de scholen buiten deze één kilometer zone, die reeds eerder bezocht werden in kader van het omgevingsonderzoek in 2011 en 2016, zijn mee in deze studie opgenomen.

De OVAM onderzocht of de hygiënische en algemene maatregelen/richtlijnen voor Hoboken alsook de aanbevelingen van de 'risico-inventarisatie zware metalen van scholen uit de hot spot regio's (VIGeZ vzw, 2012)' voldoende gekend zijn. Dit gebeurde aan de hand van een plaatsbezoek en een checklist. Daarnaast werden er bodemstalen genomen van de top laag op de verschillende onderzoekslocaties om de huidige bodemkwaliteit te evalueren.

Overschrijding risicogrenswaarde in de bodem op twee locaties

In totaal werden er 99 bodemstalen geanalyseerd. De resultaten van het bodemonderzoek bevestigen een verhoogde aanwezigheid van zware metalen in de omgeving van Hoboken. In 5 bodemstalen op een totaal van 99 stelden we ook effectief een overschrijding van de risicogrenswaarde voor lood vast. Het overschrijden van de risicogrenswaarde geeft aan dat er een risico aanwezig is dat bijkomend onderzocht moet worden en mogelijk leidt tot saneringsmaatregelen*.

Op één locatie werd in 1 van de 5 genomen stalen een overschrijding vastgesteld van de risicogrenswaarde voor lood. Deze overschrijding is mogelijk veroorzaakt door atmosferische depositie vanuit de fabriek in het verleden. Daarnaast is er één locatie met een overschrijding van de risicogrenswaarde voor arseen en lood. Deze overschrijding lijkt eerder gelinkt aan de recente heraanleg van het terrein of door in het verleden verontreinigd puin aan de top laag van de bodem toe te voegen.

Voor beide locaties start de OVAM een begeleidingstraject op om de mogelijke risico's verder in kaart te brengen.

Bewustmaking

Antwerps schepenen Els Van Doesburg (bevoegd voor gezondheid) en Tom Meeuws (bevoegd voor leefmilieu) namen kennis van de studie en nemen initiatief om de situatie rond de Umicore site te verbeteren. "Samen met het district organiseren we infovergaderingen, faciliteren we op regelmatige basis bloedprikken bij kinderen om de situatie op te volgen en herinneren we aan de adviezen. Daar gaan we blijven op inzetten en we schakelen zelfs een versnelling hoger. De maatregelen die je kan nemen en de dienstverlening zullen in een nieuwe, brede campagne opnieuw aangekaart worden. De adviezen moeten parate kennis zijn bij alle bedrijven en bewoners. Zeker voor wie pas in de buurt komt wonen of werken."

Bestaande maatregelen blijven van kracht

Het blijft dus aangewezen om de bestaande maatregelen die door de gezondheidsinstanties werden geformuleerd op te volgen en deze boodschap te herhalen voor de verschillende doelgroepen.

Deze hygiënische maatregelen bestaan uit:

- Veeg je voeten voor je de woning binnen gaat of wissel schoeisel aan de deur;
- Verkies rubberen of kunststof deurmatten en maak ze geregeld schoon met water;
- Poets met nat;
- Als je stofzuigt, gebruik dan één met een HEPA-filter;
- Was regelmatig speelgoed en knuffels;
- Dek de bodem af met houtschors, zaai de bodem in met gras of beplant met bodembedekkers;
- Woel de grond niet onnodig om;
- Laat kinderen niet op een stoffige ondergrond spelen;
- Spoel regelmatig verharde oppervlakken (terras, stoep,...) waarop kinderen spelen met water;
- Was steeds je handen nadat je in de tuin gewerkt hebt en zorg dat de kinderen steeds hun handen wassen nadat ze buiten gespeeld hebben;
- Gebruik enkel leidingwater om zwembadjes te vullen;
- Teel geen groenten en fruit in eigen tuin. Wil je toch graag groenten telen, laat dan een bodemanalyse uitvoeren.

Alle betrokken onderzoekslocaties ontvangen een gepersonaliseerde communicatie van de OVAM met bijkomende toelichting over hun onderzoeksresultaten alsook gepersonaliseerde aanbevelingen.

(*) Meer informatie over studies naar gezondheidskundige en risicogrenswaarden vindt u op <https://www.ovam.be/hoboken-umicore-evaluatie-van-lood-in-de-bodem-en-opvolging-aanbevelingen-scholen>

(*²) Historiek

De vestiging van Umicore te Hoboken is reeds meer dan een eeuw in werking. Via emissies vanuit de schouwen, diffuse emissies vanuit de ertshopen, de voormalige op- en overslag, ... kwam metaalstof in de omgeving terecht. Het is aannemelijk dat vooral de activiteiten uit het verleden, toen er nog geen strenge milieuwetgeving bestond, de grootste impact hadden op de omgeving. Om deze impact te kennen, werd in de periode tussen 2005 en 2019 de verontreinigingssituatie en de risico's als gevolg van de bodemverontreiniging met zware metalen in kaart gebracht in de ruime omgeving. Dit gebeurde in het kader van het [Convenant Umicore-OVAM](#). Waar nodig werden gepaste maatregelen voorgesteld en reeds uitgevoerd om deze risico's te beheren. De verontreinigingssituatie wordt geëvalueerd en afgetoetst aan de bestaande maatregelen en adviezen.

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

PERSBERICHT

